

НАПРЯМ «КУЛЬТУРОЛОГІЯ»
Розділ I. ДИНАМІКА КУЛЬТУРИ. КУЛЬТУРНА ПАМ'ЯТЬ.
КУЛЬТУРА ТА ТРАДИЦІЇ

Part I. DYNAMICS OF CULTURE. CULTURAL MEMORY.
CULTURE AND TRADITIONS

УДК 477. 749.3

КУЛЬТУРНА ІДЕНТИЧНІСТЬ ЯК ПРОЦЕС РЕПРЕЗЕНТАЦІЇ : КОНЦЕПЦІЯ СТЮАРТА ГОЛЛА

Ірина ПЕТРОВА – доктор культурології, професор,
професор, Київський національний університет культури і мистецтв, м. Київ
<http://orcid.org/0000-0002-8146-9200>
<https://doi.org/10.35619/ucp.mk.52.1160>
petrovaiw@gmail.com

Цитування:

Петрова І. Культурна ідентичність як процес репрезентації : концепція Стюарта Голла. *Українська культура: минуле, сучасне, шляхи розвитку*. 2026. № 52. С. 343–349. <https://doi.org/10.35619/ucp.mk.52.1160>

Аналізується концепція культурної ідентичності Ст. Голла в контексті її релевантності для сучасного українського соціокультурного простору. Досліджується трансформація розуміння ідентичності від есенціалістських поглядів до конструктивістського підходу, де ідентичність постає як незавершений процес «ставання», що формується всередині репрезентації. Автор розглядає потенціал теорії Голла для деконструкції імперських наративів та переозначення українського «Я» в умовах повномасштабної війни та деколонізаційних процесів. *Методологія дослідження*. Робота ґрунтується на аналізі корпусних текстів Ст. Голла («Cultural Identity and Diaspora», «The Work of Representation» та ін.). Використано методи культурологічного аналізу, дискурсивний підхід для виявлення зв'язків між знанням та владою, а також компаративний метод для зіставлення карибського та українського постколоніального досвідів. *Висновки*. Доведено, що концепція Ст. Голла дозволяє мислити ідентичність як «точки тимчасового прикріплення» до дискурсивних позицій, що створюються історією та культурою. Встановлено, що ідентичність конституюється не поза, а всередині репрезентації через знакові системи та режими істини. Обґрунтовано необхідність специфічної адаптації цієї теорії до українського контексту: на відміну від карибського расового досвіду, українська ідентичність вибудовується як опір імперській русифікації та стратегія подолання нав'язаної «меншовартості». *Новизна*. Систематизовано основні теоретичні положення Ст. Голла щодо репрезентації та ідентичності в межах українського культурологічного дискурсу. Вперше окреслено евристичні межі використання англо-карибських постколоніальних моделей для аналізу українського воєнного досвіду, акцентуючи на специфіці імперсько-русифікаційного типу колоніальності. *Практичне значення дослідження*. Результати можуть бути використані при розробці стратегій культурної політики та деколонізації, у підготовці спецкурсів з теорії культури, соціології ідентичності та Cultural Studies, а також для аналізу сучасних медійних стратегій самоопису України у світі.

Ключові слова: культурна ідентичність, репрезентація, Стюарт Голл, дискурс, постколоніалізм, деколонізація, українська ідентичність, відносини влади.

Актуальність дослідження. Проблема культурної ідентичності набуває особливої ваги в українському контексті, де питання про те, ким ми є, яким є наше минуле і як воно репрезентується, безпосередньо пов'язане не лише з культурою, а й з політикою пам'яті, деколонізацією, війною та боротьбою за власний символічний простір. Українська ідентичність не постає як щось завершене, однорідне й незмінне: вона формується в умовах тривалого імперського тиску, русифікації, насаджуваних зовні образів меншовартості, розривів історичної пам'яті та постійного переозначення себе у відповідь на зовнішнє домінування. Саме тому для аналізу українського досвіду особливо продуктивним є звернення до тих теоретичних підходів, які дозволяють мислити ідентичність не як даність, а як історично зумовлений і дискурсивно сконструйований процес [19; 222, 225-226].

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Основу наукової розвідки склали праці, які умовно можна поділити на декілька напрямів.

Перший напрям склали праці, присвячені постколоніальним студіям у культурологічній площині. Осмислення української ідентичності в умовах російсько-української війни, деколонізації та перегляду імперських режимів знання репрезентують дослідження В. Агеєвої («За лаштунками

імперії. Есеї про українсько-російські культурні відносини»), П. Герчанівської («Деколонізація суспільства: український поворот»), М. Рябчука («Виклики деколонізації», «Картографування «нації нізвідки». Токсичний вплив «імперського знання» та виклики деколонізації»), Є. Томпсон («Трубадури імперії. Російська література і колоніалізм») та ін. [1, 3, 11, 12, 13].

Трансформація української національної ідентичності у вимірі культурологічних студій, автори яких інтерпретують повномасштабну війну не лише як територіальний конфлікт, а процес епістемологічної деколонізації, подолання нав'язаних імперських схем самоопису та переозначення української культурної ідентичності вивчається у численних наукових збірках, монографічних дослідженнях та аналітичних документах («Українська культурна ідентичність у часи війни: літературно-публіцистичні, соціально-психологічні, освітні та інформаційні виміри спротиву», «Мови та культури під час війни» тощо) [6; 14].

Другий напрям становлять дослідження, змістом яких є систематизація та переосмислення текстів Голла. Показовими у цьому контексті є збірка «Stuart Hall: Critical Dialogues in Cultural Studies», монографічні дослідження Г. Девіс («Understanding Stuart Hall»), К. Роджека («Stuart Hall»), Л. Зупік («Dezentrierte Positionierung: Stuart Halls Konzept der Identitätspolitik»), а також статті Л. Гроссберга («Learning from Stuart Hall, following the path with heart»), А. Макроббі («Stuart Hall: Art and the Politics of Black Cultural Production»), А. Ціманна («Stuart Hall: Das Spektakel des Anderen») тощо [16, 17, 18, 24, 25, 27, 28].

В останні роки увагу наукової громадськості привернули дослідження, присвячені Голлівській репрезентації не лише як мовно-дискурсивній, але й як візуально-символічній практиці конструювання ідентичності («Selected Writings on Visual Arts and Culture: Detour to the Imaginary») [22]. А. Саха (Return to innocence? Diaspora screen media and «New Ethnicities» in the moment of diversity), переосмислюючи есе Голла «New Ethnicities», наголошує на збереженні продуктивності його концепції «політики репрезентації» для аналізу сучасних діаспорних медіа, раси, різноманіття та культурної видимості [26]. Е. Бекер («Theorizing «new ethnicities» in diasporic Europe: Jews, Muslims and Stuart Hall»), своєю чергою, застосовує Голлівське поняття «нових етнічностей» до аналізу європейських діаспорних ідентичностей, показуючи, що ця концепція може бути використана ширше, ніж лише в межах британського Black Cultural Studies, оскільки вона дозволяє осмислювати не тільки досвід іншування, а й активну здатність маргіналізованих груп виробляти власні форми саморепрезентації [15].

Третій напрям – найголовніший – склали праці самого Ст. Голла, які становлять вагомий теоретичну рамку для осмислення конструювання культурної ідентичності, а також ролі репрезентації, влади, розривів у пам'яті та неперервного процесу становлення («Cultural Identity and Diaspora», «Introduction: Who Needs «Identity»?», «The Work of Representation», «Old and New Identities, Old and New Ethnicities» та ін.) [19-23]. В есеях культуролога культура постає як простір спільних значень, концептуальних мап і кодів; ідентичність – як історично змінний і дискурсивно сконструйований процес. Такий підхід є особливо продуктивним для українського контексту, оскільки дає змогу аналізувати формування культурної ідентичності в полі взаємодії пам'яті, репрезентації, влади та боротьби за смисли.

В українському науковому дискурсі рецепція Ст. Голла справді залишається порівняно обмеженою й фрагментарною. Найчастіше його ідеї з'являються не як самостійний предмет системного аналізу, а в ширшому контексті осмислення британських Cultural Studies, Бірмінгемської школи, теорії популярної культури, медіа, субкультур, репрезентації та ідентичності (І. Гурова, О. Копієвська, Є. Павліченко, І. Пархоменко, А. Причиненко, С. Русаков) [4, 5, 7, 8, 9, 10]. Тобто, наявні українські праці засвідчують радше точкове, тематично розпорошене звернення до Голла, ніж усталену й системну рецепцію його спадщини, а україномовний перекладний корпус праць Голла залишається недостатньо усталеним і малодоступним.

Це зумовило вибір *мети нашого дослідження*, яка полягає, з одного боку, в ознайомленні українського читача з ключовими положеннями концепції Ст. Голла щодо культурної ідентичності, репрезентації та дискурсивного конструювання значення, а з іншого – у виявленні евристичного потенціалу його концепції для аналізу процесів відродження й переозначення української культурної ідентичності в умовах постколоніального та воєнного досвіду.

Мета статті полягає в теоретичному осмисленні ключових положень концепції Ст. Голла щодо культурної ідентичності та репрезентації, а також у виявленні евристичного потенціалу його ідей для аналізу процесів відродження й переозначення української ідентичності в постколоніальних та воєнних реаліях.

Виклад основного матеріалу дослідження. Аналізуючи кінопрактики Карибського басейну в

контексті ідентичності нових постколоніальних суб'єктів, Ст. Голл наголошує на важливості ураховувати два аспекти:

- суб'єктивні погляди людини, яка висловлює свою позицію. Адже «той, хто говорить, і суб'єкт, про якого говорять, ніколи не є ідентичними, ніколи не перебувають точно в одному й тому самому місці» [19; 222];

- сприйняття ідентичності не як доконаного факту, а процесу виробництва, що перебуває у неперервному русі й формується «всередині, а не поза межами репрезентації» [19; 222]. У пізніших працях Ст. Голл стверджуватиме, що ідентичності є «constituted within, not outside, representation» [20; 4]. Це принципово важливо, адже репрезентація в Голла не зводиться лише до словесного опису: вона охоплює візуальні образи, символічні форми, жести, інші знакові системи, через які суспільство виробляє та передає значення [23; 4-5].

Відштовхуючись від такої позиції, автор обґрунтовує два способи мислення щодо сутності поняття «культурна ідентичність» [19; 223, 225] та уточнює свою думку, розмежовуючи есенціалістські уявлення про ідентичність і розуміння ідентичності як позиційної, історично змінної та внутрішньо нестабільної конструкції [20; 3-5].

Перший спосіб. *Культурна ідентичність як єдина та спільна* характеризується безперервною лінією фіксованого походження, репрезентується «спільними» нарративами минулого: спільною культурою, спільною історією, спільним кодом, спільним «одним справжнім я», що складається із численних поверхневих або мінливих відмінностей, поділів та історичних подій [19; 223]. Ця основоположна незмінна «єдиність» творить істину й сутність національної ідентичності, що має бути відкрита, відроджена, по-новому прочитана й досліджена. Перевідкриття цієї ідентичності, що нібито прихована в цілісному минулому, зафіксованих культурних цінностях, не зламані міжпоколінні зв'язки, невіддільні «грі» історії та домінуючої влади, перетворюється у постколоніальних суспільствах на ресурс опору, здатний протистояти цінностям колонізатора [19; 223-225]. Проте таке уявлення про тождну самій собі культурну спільність є теоретично недостатнім, адже ідентичність не зводиться до повернення до нібито незмінного ядра, яке просто чекало на своє відновлення чи перевідкриття [20; 3-4].

Другий спосіб. *Культурна ідентичність як неперервно змінювана* визнає, що «поряд із багатьма точками подібності існують також критичні точки глибокої та значущої відмінності, які становлять «те, ким ми є насправді»; або, вірніше, оскільки історія втрутилася – «те, ким ми стали» [19; 225]. У цьому контексті культурна ідентичність є не лише питанням «ставання», але й питанням «буття», що репрезентує реальні процеси деформації Іншого в домінуючому дискурсі, його силового й примусового підпорядкування до унормованих правил життя [19; 225-226]. «У цій перспективі культурна ідентичність не постає фіксованою сутністю, що лежить незмінною поза історією та культурою. Це не якийсь універсальний і трансцендентний дух всередині нас ... Це не даність раз і назавжди. Це не фіксоване походження, до якого ми можемо здійснити якесь остаточне та абсолютне Повернення» [19; 225-226]. Саме цій лінії відповідає й пізніша теза Голла про те, що ідентичності є «never unified», а натомість множинно сконструйованими в різних, часто антагоністичних дискурсах [20; 4]. Отже, нестабільність ідентичності пов'язана також із несталістю самого значення, яке, за Голлом, ніколи не закріплюється остаточно, а завжди потребує нового прочитання й інтерпретації [23; 17-18]. Тому Ст. Голл визначає культурні ідентичності як:

- «нестабільні точки ідентифікації або зшивання (suture), які створюються в дискурсах історії та культури» та позиціонуються через політики, пам'ять, міфи, історичні нарративи [19; 226];

- «points of temporary attachment» до тих суб'єктних позицій, які конструюють для нас дискурсивні практики [20; 6].

Але ці процеси є довільними, незавершеними і, водночас, стратегічними [19; 228-229, 20; 3].

На прикладі характеристики складної карибської ідентичності він конкретизує три провідні «присутності» – Presence Européenne, Presence Americaine, Presence Africaine – що найбільше вплинули на її формування [19; 229].

Presence Africaine, незважаючи на століття рабства й поневолення, неперервно виявляє себе у повсякденному житті: на вулицях рабських кварталів, у культурних практиках та звичаях, у піснях та музиці поневолених, казках та історичних оповідках, мистецтві й ремеслах. «Африка, означуване, яке не могло бути репрезентоване безпосередньо в рабстві, залишалася і залишається негласним, невимовним «присутнім» у карибській культурі. Вона «ховається» за кожною дієслівною інфлексією, кожним нарративним поворотом карибського культурного життя. Це секретний код, за допомогою якого кожен західний текст був «перечитаний». Це басова лінія (ground-bass) кожного ритму та тілесного руху. Це була – і залишається – «Африка», яка «жива і здорова в діаспорі» [19; 230]. А

проте ця присутність/відсутність Африки, хоча й «зробила її привілейованим означником нових концепцій карибської ідентичності», не означає можливості буквального повернення: «оригінальної «Африки» більше не існує. Вона також трансформувалася. Історія в цьому сенсі є незворотною» [19; 230-231]. Символічна подорож «додому» у такому разі постає як повернення до «уявної спільноти» (за визначенням Б. Андерсона) [2; 19; 231].

Presence Europeenne відбувається у площині влади, сили, поневолення й упокорення. Відповідно, образ Іншого репрезентується європейцями у термінах колоніального дискурсу: недорозвиненості, бідності, екзотичності, романтичності, недалекості, грубості й насильства [19; 232]. Пізніше Ст. Голл стверджуватиме, що ідентичності вибудовуються через виключення, межування і конститутивне зовнішнє, тобто через відношення не лише до «свого», а й до того, що оголошується «іншим» [20; 5]. У термінах народного культурного життя його «ніде не знайти в чистому, первозданному стані. Він завжди-вже злитий, синкретизований з іншими культурними елементами» [19; 233].

Presence Americaine – це дискурс про території, асиміляції, синкретизми, витіснення, завоювання та винищення. «Це точка з'єднання, де зустрічаються багато культурних приток, «порожня» земля (європейські колонізатори спустошили її), де зіткнулися незнайомці з кожної іншої частини земної кулі» [19; 233-234]. «Новосвітня» присутність – Америка, Terra Incognita – сама по собі є початком діаспори, різноманітності, гібридності та відмінності, що робить афро-карибських людей уже людьми діаспори. Цей досвід «визначається не сутністю чи чистотою, а визнанням необхідної гетерогенності та різноманітності; концепцією «ідентичності», яка живе з відмінністю та через неї, а не всупереч їй; гібридністю. Ідентичності діаспори – це ті, що постійно виробляють і відтворюють себе заново через трансформацію та відмінність» [19; 235, 20; 5].

Унікальною й сутнісно карибською є суміш кольорів і смаків, синкретизм культурних практик, гібридизація мови [19; 235]; отже, ідентичність конститується «не зовні, а всередині репрезентації» [там само, с. 236]. У цьому сенсі національна культура постає не як застигла спадщина, а як безперервна робота суспільства над самовизначенням [19; 237], а сама ідентичність розуміється як результат історично змінних дискурсивних практик, а не як природна і раз назавжди дана єдність [20; 4-5].

Погляд Ст. Голла на ідентичність як на історичну, незавершену й таку, що формується у боротьбі за сенси та смисли [19; 225-226, 236], дає підстави стверджувати, що українська ідентичність також не існує поза історією. Вона формувалася під тиском імперських режимів, насаджуваної русифікації та культурного пригноблення; сьогодні ж вона переозначається через війну, деколонізаційні процеси та нові практики самоопису.

Теза вченого про те, що культурна ідентичність формується не лише зсередини, а й у полі нав'язаних зовні образів, норм і правил [19; 225-226, 232-233], є особливо продуктивною для українського контексту. Репрезентація ідентичності відбувається не лише через армію, адміністрацію чи економіку, а й способи зображення народу, його описування та нав'язування йому певного бачення самого себе. У цьому сенсі особливо важливою є думка Голла про те, що дискурс не просто описує об'єкт, а конструює його як об'єкт знання, задаючи межі того, що про нього можна осмислено сказати, уявити чи визнати істинним [23; 29-30]. Російський імперський і радянський дискурси десятиліттями репрезентували Україну як «Іншу» – меншовартісну, периферійну, неповноцінну, нібито нездатну до самостійного розвитку.

Ідея Ст. Голла про те, що ідентичність пов'язана з позиціонуванням у наративах минулого [19; 225-226], допомагає осмислити сучасні українські рефлексії щодо історичної пам'яті, деколонізації, мовного питання, символів і героїв – тобто тих тем, які сьогодні активно обговорюються українським суспільством. Голл дає змогу побачити, що питання «хто ми?» майже завжди пов'язане з питанням «яку історію про себе ми визнаємо своєю?». Саме тому українська ідентичність постає не однорідною, а простором множинних інтерпретацій, пам'ятей і способів саморозуміння.

Водночас слід усвідомлювати, що Ст. Голл досліджував і переживав насамперед карибський постколоніальний досвід – досвід, сформований рабством, примусовим розривом із походженням та расовими режимами західної репрезентації. Українські ж постколоніальні студії зосереджені на інших історичних обставинах: імперському підпорядкуванні, русифікації, маргіналізації української мови та культури, а також асиметрії відносин між центром і периферією.

Висновки. Концепція Ст. Голла дає змогу розглядати культурну ідентичність не як незмінну сутність, а як історично сформований і дискурсивно сконструйований процес, пов'язаний з пам'яттю, репрезентацією та відносинами влади. Її евристичний потенціал для аналізу сучасної України полягає в тому, що вона дозволяє простежити, як ідентичність виробляється через знакові системи, культурні

коди, наративи й режими репрезентації, які організують соціально допустимі форми бачення й говоріння. Водночас український контекст не слід механічно ототожнювати з карибським досвідом, оскільки йдеться про інший тип колоніальності – не атлантично-расовий, а імперсько-русифікаційний і пострадянський.

Перспективи подальших досліджень вбачаємо у застосуванні концепції Ст. Голла до вивчення сучасних українських практик репрезентації – політик пам'яті, медійних наративів, візуальних образів, мовних процесів і символічних форм деколонізації. Для постколоніальних студій це відкриває можливість точніше осмислити українську культурну ідентичність як результат історично змінних дискурсивних практик, сформованих досвідом імперського підпорядкування, русифікації та сучасної війни.

Список використаної літератури

1. Агеева В. За лаштунками імперії. Есеї про українсько-російські культурні відносини. Київ : Віхола, 2021. 360 с.
2. Андерсон Б. Уявлені спільноти. Міркування щодо походження й поширення націоналізму / пер. з англ. В. Морозов. Київ : Критика, 2001. 271 с.
3. Герчанівська П. Е. Деколонізація суспільства: український поворот. *Вісник Нац. акад. керівних кадрів культури і мистецтв*: наук. журн. 2024. № 1. С. 32-41.
4. Гурова І. В. Теорія субкультури у науковому напрямі Cultural Studies та її розвиток у культурологічному дискурсі. *Питання культурології*. 2022. Вип. 39. С. 21-31.
5. Копієвська О. Р. Культурні практики в дискурсі Cultural Studies. *Вісник Нац. акад. керівних кадрів культури і мистецтв*. 2019. № 2. С. 49-53.
6. Мови та культури під час війни: колективна монографія / наук. ред. Г. Шумицька, А. Круглов / УжНУ; НДЦ соціології мови. Ужгород: РІК-У, 2025. 290 с.
7. Павліченко Є. Сучасна візуальна культура як засіб репрезентації національної ідентичності. *Питання культурології*. 2023. Вип. 42. С. 57-65.
8. Пархоменко І. Поняття «культурні» та «креативні індустрії» в західноєвропейському науковому дискурсі та урядово-інституційних практиках Великобританії та Європейського Союзу. *Українські культурологічні студії*. 2017. № 1. С. 74-78.
9. Причиненко А. Бірмінгемська школа культурних досліджень: модель кодування/декодування Стюарта Холла. *Наук. зап. НаУКМА*. 2010. Т. 108: Політичні науки. С. 16-20.
10. Русаков С. С., Ткачук Н. М. Британський та американський напрями Cultural Studies: компаративний аналіз. *Гілея: наук. вісник*. 2016. Вип. 115. С. 157-162.
11. Рябчук М. Виклики деколонізації. *Незалежний культурологічний часопис «І»*. 2024. URL: <https://www.ji-magazine.lviv.ua/2024/ryabchuk-vyklyky-dekolonizacii.htm>.
12. Рябчук М. Картографування «нації нізвідки». Токсичний вплив «імперського знання» та виклики деколонізації. *Політичні дослідження*. 2024. № 1. С. 84-109.
13. Томпсон Є. Трубадури імперії. Російська література і колоніалізм / пер. з англ. Київ : Наш Формат, 2023. 384 с.
14. Українська культурна ідентичність у часи війни: літературно-публіцистичні, соціально-психологічні, освітні та інформаційні виміри спротиву: аналітична записка / за заг. ред. Т. Урись. Київ : Вид-во Людмила, 2025. 44 с.
15. Becker E. Theorizing «new ethnicities» in diasporic Europe: Jews, Muslims and Stuart Hall. *Ethnic and Racial Studies*. 2024. Vol. 47. P. 1858-1879.
16. Chen K.-H., Morley D. (eds.). Stuart Hall: Critical Dialogues in Cultural Studies. London; New York: Routledge, 1996. 522 p.
17. Davis H. Understanding Stuart Hall. London: SAGE Publications, 2004. 222 p.
18. Grossberg L. Learning from Stuart Hall, following the path with heart. *Cultural Studies*. 2015. Vol. 29 (1). P. 3-11.
19. Hall St. Cultural Identity and Diaspora. *Identity: Community, Culture, Difference*, ed. by J. Rutherford, 222–237. London: Lawrence & Wishart, 1990. URL: <https://warwick.ac.uk/fac/arts/english/currentstudents/postgraduate/masters/modules/asiandiaspora/hallculturalidentityanddiaspora.pdf>.
20. Hall St. Introduction: Who Needs «Identity»? *Questions of Cultural Identity*, ed. by St. Hall and P. du Gay, 1-17. London: SAGE Publications, 1996. https://pages.mtu.edu/~jdslack/readings/CSReadings/Hall_Who_Needs_Identity.pdf.
21. Hall St. Old and New Identities, Old and New Ethnicities. *Culture, Globalization and the World-System: Contemporary Conditions for the Representation of Identity*, ed. by Anthony D. King, 41-68. Binghamton, NY: Department of Art and Art History, State University of New York at Binghamton, 1991.
22. Hall St. Selected Writings on Visual Arts and Culture: Detour to the Imaginary / ed. by G. Tawadros. Durham; London: Duke University Press, 2024. 392 p.
23. Hall St. The Work of Representation. *Representation: Cultural Representations and Signifying Practices*, ed. by St. Hall, 13-74. London: SAGE Publications in association with the Open University, 1997. URL: <https://eclass.aueb.gr/modules/document/file.php/OIK260/S.Hall%2C%20The%20work%20of%20Representation.pdf>.

24. McRobbie A. Stuart Hall: Art and the Politics of Black Cultural Production. *The South Atlantic Quarterly*. 2016. Vol. 115, № 4. P. 665-683.
25. Rojek C. *Stuart Hall*. Cambridge; Malden, MA: Polity, 2003. 230 p.
26. Saha A. Return to innocence? Diaspora screen media and «New Ethnicities» in the moment of diversity. *Journal of Postcolonial Writing*. 2024. Vol. 60, № 2. P. 135-149.
27. Supik L. Dezentrierte Positionierung: Stuart Halls Konzept der Identitätspolitik. Bielefeld: transcript Verlag, 2005. 122 S.
28. Ziemann A. Stuart Hall: Das Spektakel des «Anderen» (1997) / Ziemann A. (Hrsg.). *Grundlagentexte der Medienkultur*. Wiesbaden: Springer VS, 2019. S. 155-160.

References

1. Ageieva V. *Za lashtunkamy imperii. Eseyi pro ukraïnsko-rosiïski kulturni vidnosyny* [Behind the scenes of the empire: Essays on Ukrainian-Russian cultural relations]. Kyiv : Vikhola, 2021 [in Ukrainian].
2. Anderson B. *Uiavlenni spilnoty. Mirkuvannia shchodo pokhodzhennia y poshyrennia natsionalizmu* [Imagined communities: Reflections on the origin and spread of nationalism] (V. Morozov, Trans.). Kyiv : Krytyka, 2001 [in Ukrainian].
3. Herchanivska P. E. Dekolonizatsiia suspilstva: ukraïnskyi povorot [Decolonization of society: The Ukrainian turn]. *Visnyk Natsionalnoi akademii kerivnykh kadriv kultury i mystetstv*, 2024. 1. P. 32-41 [in Ukrainian].
4. Hurova I. V. Teoriia subkultury u naukovomu napriami Cultural Studies ta yïi rozvytok u kulturolohichnomu diskursi [Theory of subculture in Cultural Studies and its development in cultural discourse]. *Pytannia kulturolohii*, 2022. 39. P. 21-31 [in Ukrainian].
5. Kopiiëvska O. R. Kulturni praktyky v diskursi Cultural Studies [Cultural practices in the discourse of Cultural Studies]. *Visnyk Natsionalnoi akademii kerivnykh kadriv kultury i mystetstv*, 2019. 2. P. 49-53 [in Ukrainian].
6. Shumytska H., & Kruhlov, A. (Eds.). *Movy ta kultury pid chas viiny: kolektyvna monohrafiia* [Languages and cultures during the war: Collective monograph]. Uzhhorod : RIK-U, 2025 [in Ukrainian].
7. Pavlichenko Ye. Suchasna vizualna kultura yak zasib reprezentatsii natsionalnoi identychnosti [Contemporary visual culture as a means of representing national identity]. *Pytannia kulturolohii*, 2023. 42. P. 57-65 [in Ukrainian].
8. Parkhomenko I. Poniattia «kulturni» ta «kreatyvni industrii» v zakhidnoevropeïskom naukovomu diskursi ta uriadovo-instytutsiïnykh praktykakh Velykobrytanii ta Yevropeïskoho Soiuzu [The concepts of «cultural» and «creative industries» in Western European scholarly discourse and governmental-institutional practices of Great Britain and the European Union]. *Ukraiïnski kulturolohichni studii*, 2017. 1 (1). P. 74-78 [in Ukrainian].
9. Prychynenko A. Birmingemska shkola kulturnykh doslidzhen: model koduvannia / dekoduvannia Stiuarta Kholla [Birmingham school of cultural studies: Stuart Hall's encoding / decoding model]. *Naukovi zapysky NaUKMA. Politychni nauky*, 2010. 108. P. 16-20 [in Ukrainian].
10. Rusakov S. S., & Tkachuk N. M. Brytanskyi ta amerykanskyi napriamy Cultural Studies: komparatyvnyi analiz [British and American directions of Cultural Studies: A comparative analysis]. *Hileia: naukovyi visnyk*, 2016. 115. P. 157-162 [in Ukrainian].
11. Riabchuk M. (2024). Vyklyky dekolonizatsii [Challenges of decolonization]. *Nezalezhnyi kulturolohichni chasopys «Yi»*. Retrieved from <https://www.ji-magazine.lviv.ua/2024/ryabchuk-vyklyky-dekolonizatsii.htm> [in Ukrainian].
12. Riabchuk M. Kartohrafuvannia «natsii nizvidky». Toksychnyi vplyv «imperskoho znannia» ta vyklyky dekolonizatsii [Mapping the «nation from nowhere»: The toxic impact of «imperial knowledge» and the challenges of decolonization]. *Politychni doslidzhennia*, 2024. 1. P. 84-109 [in Ukrainian].
13. Thompson E. *Trubadury imperii. Rosiïska literatura i kolonializm* [Troubadours of empire: Russian literature and colonialism]. Kyiv : Nash Format, 2023 [in Ukrainian].
14. Urys T. (Ed.). *Ukraiïnska kulturna identychnist u chasy viiny: literaturno-publitsystychni, sotsialno-psykholohichni, osvïtni ta informatsiïni vymiry sprotyvu: analitychna zapyska* [Ukrainian cultural identity during the war: Literary-publicistic, socio-psychological, educational and informational dimensions of resistance: Analytical note]. Kyiv : Vydavnytstvo Liudmyla, 2025. [in Ukrainian].
15. Becker E. Theorizing «new ethnicities» in diasporic Europe: Jews, Muslims and Stuart Hall. *Ethnic and Racial Studies*, 2024. 47. P. 1858-1879. <https://doi.org/10.1080/01419870.2024.2328325>
16. Chen K.-H., & Morley D. (Eds.). *Stuart Hall: Critical Dialogues in Cultural Studies*. London; New York : Routledge, 1996.
17. Davis H. *Understanding Stuart Hall*. London : SAGE Publications, 2004.
18. Grossberg L. Learning from Stuart Hall, following the path with heart. *Cultural Studies*, 2015. 29 (1). P. 3-11. <https://doi.org/10.1080/09502386.2014.917228>.
19. Hall S. Cultural Identity and Diaspora. In J. Rutherford (Ed.), *Identity: Community, Culture, Difference* (P. 222-237). London : Lawrence & Wishart, 1990. Retrieved from <https://warwick.ac.uk/fac/arts/english/currentstudents/postgraduate/masters/modules/asiandiaspora/hallculturalidentityanddiaspora.pdf>.
20. Hall S. Introduction: Who Needs «Identity»? In S. Hall & P. du Gay (Eds.), *Questions of Cultural Identity* (P. 1-17). London : SAGE Publications, 1996. Retrieved from https://pages.mtu.edu/~jdslack/readings/CSReadings/Hall_Who_Needs_Identity.pdf.
21. Hall S. (1991). Old and New Identities, Old and New Ethnicities. In A. D. King (Ed.), *Culture, Globalization*

and the World-System: Contemporary Conditions for the Representation of Identity, 1991. P. 41-68. Binghamton, NY: Department of Art and Art History, State University of New York at Binghamton.

22. Hall S. *Selected Writings on Visual Arts and Culture: Detour to the Imaginary* (G. Tawadros, Ed.). Durham; London : Duke University Press, 2024.

23. Hall S. The Work of Representation. In S. Hall (Ed.), *Representation: Cultural Representations and Signifying Practices* 1997. P. 13-74. London : SAGE Publications in association with the Open University, 1997. Retrieved from <https://eclass.aueb.gr/modules/document/file.php/OIK260/S>.

24. Hall S. *The Work of Representation*. pdf.

25. McRobbie A. Stuart Hall: Art and the politics of Black cultural production. *South Atlantic Quarterly*, 2016. 115 (4). P. 665-683. <https://doi.org/10.1215/00382876-3656081>

26. Rojek C. *Stuart Hall*. Cambridge; Malden, MA : Polity, 2003.

27. Saha A. Return to innocence? Diaspora screen media and «New Ethnicities» in the moment of diversity. *Journal of Postcolonial Writing*, 2024. 60 (2). P. 135-149. <https://doi.org/10.1080/17449855.2024.2312360>.

28. Supik L. *Dezentrierte Positionierung: Stuart Halls Konzept der Identitätspolitik*. Bielefeld : transcript Verlag, 2005.

29. Ziemann A. Stuart Hall: Das Spektakel des «Anderen» (1997). In A. Ziemann (Ed.), *Grundlagentexte der Medienkultur* (P. 155-160). Wiesbaden: Springer VS, 2019. https://doi.org/10.1007/978-3-658-15787-6_20.

UDC 477. 749.3

CULTURAL IDENTITY AS A PROCESS OF REPRESENTATION: STUART HALL'S CONCEPT

Iryna PETROVA – Doctor of Culturology, Professor,
Professor at Kyiv National University of Culture and Arts.

The article examines the problem of cultural identity, which is of particular importance in the modern Ukrainian context. In the face of war, decolonization, and the struggle for symbolic space, identity is seen not as a fixed essence, but as a historical and discursive process. The research focuses on the theoretical framework of Stuart Hall, who proposed considering identity through the prism of representation and power relations. The study emphasizes the relevance of Hall's ideas for understanding how Ukrainian identity is being redefined today in response to imperial pressure and the trauma of war. *The purpose of the article* is to introduce the key provisions of Stuart Hall's concept of cultural identity and representation to the academic discourse, and to reveal the heuristic potential of his theory for analyzing the processes of reviving and redefining Ukrainian cultural identity in the conditions of post-colonial and military experience. *Research methodology*. The study is based on the analysis of primary sources by Stuart Hall («Cultural Identity and Diaspora», «The Work of Representation», etc.). Methodological tools include cultural analysis, the discursive approach, and a comparative method used to identify the specifics of post-colonial experiences in different geographical and historical contexts. *Conclusions*. Stuart Hall's concept allows us to view cultural identity as an unfinished, historically shaped, and discursively constructed process. It is proven that identity is formed «within, not outside, representation», involving visual images, narratives, and symbolic forms. Hall's «three presences» model demonstrates that identity is a result of hybridity and constant «becoming». While Hall's Caribbean experience was shaped by racial regimes, the Ukrainian context requires a specific lens focused on imperial Russification and the struggle against the image of «the Other» imposed by the dominant Russian discourse. *Novelty*. This is one of the first attempts to systematically adapt Stuart Hall's concept of representation to the analysis of the modern Ukrainian wartime experience. The study identifies the heuristic limits of mechanically applying Caribbean post-colonial models to the Ukrainian context, highlighting the difference between Atlantic-racial and imperial-Russification types of coloniality. *The practical* significance of the study lies in the possibility of using its results for the development of decolonization strategies in the cultural sphere, in educational programs on culturology and identity politics, as well as for further research into the symbolic mechanisms of constructing national identity in times of crisis.

Key words: cultural identity, representation, Stuart Hall, discourse, post-colonialism, Ukrainian identity, decolonization, power relations.

Стаття отримана 28.11.2025

Стаття прийнята 31.12.2025

Стаття опублікована 28.05.2026